

Texel „De Eendracht”

Bron: 50 Jr. N-H Zuivelbond

Versie 2011-06-23

Texel heeft minstens 6 kaas- zuivelfabrieken gehad

<i>Den Burg</i>	1890-1900	Den Burg	
<i>De Hoop</i>	1898-1932	De Waal	Ging in 1931 samen met De Eendracht
<i>De Bocksberg</i>	1910-1930	alleen bij 'de Wit'	
<i>De Samenwerking</i>	1910-1946	E. polder	Stopte in 1932 – zie elders
<i>De Onderneming</i>	1914-1946	Den Hoorn	
<i>De Eendracht</i>	1930-1987	Den Burg / Oudeschild	

Opmerking zhn.

Bij de oprichting van NV. Lijmpf – 29 nov. 1912 – werd ook een Zuivelfabriek uit Den Burg, Texel (waarde 6000.- gulden) ingebracht. Deze werd echter weer van de hand gedaan.

Verder niets over kunnen vinden in digitaal archief!

In 1893 waren er al 4 kaasfabriekjes

Schager Courant 1893-11-26

— Het eiland **TEXEL** is inde tijd bekend geweest om zijn vele en zijn *goede schapen*. Nu sinds een paar jaar de markt der lammeren en schapen meermalen laag is geweest, heeft men zich op Texel meer en en meer toegelegd op het houden van koeien en het leveren der melk aan kleine **kaasfabrieken**. Vier zulke fabrieken bestaan er reeds op het eiland, die in den zomer elke week ± 1000 kazen per schip per naar de Alkmaarsche markt zonden.

1900 Welke fabriek hier wordt verkocht in Oosterend is mij onduidelijk

Schager Courant 1900-03-18

TE KOOP ;

De volledige

Inventaris

van een **Kaasfabriek**, waarbij een **KAASBAK** inhoud 1000 liter; een ronde **TOBBE**, inhoud 400 liter; een **CENTRIFUGE**, ontroomingsvermogen 120 liter per uur; een **KARN** met wiel; **BOTERMOUTEN** met stellingen; **KNEEDBORD**, **BOTERTIJDEN**.

Te bevragen bij

A. A. Eelman,
Oosterend, **Texel.**

Schager Courant 1910-02-22

EEN NIEUWE **KAASFABRIEK**.

Wij vernemen, dat in den Eierlandpolder op **Texel** een groote nieuwe **kaasfabriek** zal gebouwd worden, welke 1 Mei a.s. moet werken. Het ontwerpen van plannen en bestek is opgedragen aan den heer **M. J. Hendrikse**, Bouwkundige alhier.

Schager Courant 1906-05-17

Wordt gevraagd: om dadelijk in dienst te treden,

een Kaasmakersknecht,

tegen goed loon met kost en inwoning, in de kaasfabriek „De Hoop“ te Waal, **Texel**.

Br. worden fr. ingewacht bij den kaasmaker H. LODDER aldaar.

Schager Courant 1913-01-23

Wegens verandering van bedrijf, te koop aangeboden

eenige Makers-zetters, 2 Nobelsche of Gootpersen en eenige Legborden,

alles voor Edammer Kaas.

Brieven franco **Zuivelfabriek** den Burg, **Texel**.

Schager Courant 1914-04-22

Wordt gevraagd: een

Kaasmakersknecht,

loon f 6 of een gehuwde knecht, tegen hoog loon. Adres A. O Zwaag. Stoomzuivelfabriek „De Hoop“, Waal op **Texel**.

Schager Courant 1916-10-18

Gevraagd met 1 November of later:

een Knecht,

tegen flink loon.

Adres: **Kaasfabriek** „Samenwerking“, Eierland, **Texel**.

Heldersche Courant 1929-09-26

AANBESTEDING

Het Bestuur van de Coöperatieve Zuivelfabriek „De Eendracht“ te **Texel**, zal trachten aan te besteden op Dinsdag 8 October.

Het bouwen van een Zuivelfabriek met dubbel woonhuis aan den weg Oudeschild-Den Burg op **Texel**.

Bestek met teekeningen zijn (uitsluitend tegen toezending van f 17.50) te verkrijgen bij ondergeteekenden. Op den dag der besteding wordt aan inschrijvers bij ongeschonden inlevering van bestek met teekeningen f 10.— terugbetaald.

Leeuwarden, Sept. 1929.

Raadhuisplein 21.

De Architecten:

D. GROS.

G. HELDOORN.

(31)

Heldersche Courant 1930-04-26

Verpakte Koomboter.

De naar de eischen des tijds nieuw ingerichte Coöp. Zuivelfabriek „DE EENDRACHT” op **Texel**, zoekt nog enkele afnemers voor hare **PRIMA ROOMBOTER**, verpakt in ponden en voorzien van Rijkscontrôlemerk.

Kwaliteit zeer goed, prijs scherp concurrerend. Betaling à contant. Neemt proef!

Heldersche Courant 1931-01-27

MELKSTRIJD.

In onze gemeente is een hevige melkstrijd ontbrand, die naar men ons mededeelt, veroorzaakt is door het voornemen van de Coöp. **Kaasfabriek** „De Eendracht”, om de melk direct vanuit de fabriek te laten ultventen te Den Burg. Een poging om met de melkslijters een accoord te treffen schijnt mislukt te zijn, omdat de slijters op voordeliger voorwaarden de consumptiemelk kunnen betrekken.

Voor eenige weken was de melkprijs reeds met een cent per liter verlaagd en nu is in een vergadering van slijters besloten deze weer met 2 cent per liter te verminderen. De melk wordt nu door de slijters geleverd voor 9 cent per liter.

Een voordeeltje voor de burgerij! Verondersteld wordt echter dat ook de andere zuivelfabrieken op **Texel** zich in dezen strijd niet onbetuigd zullen laten.

Heldersche Courant 1931-11-07

SAMENWERKING IN ZUIVELBEREIDING.

Op Dinsdag 10 Nov. komt de heer H. K. Koster, te Wieringerwaard, op initiatief van de Coöp. Zuivelfabriek „De Eendracht” in het hotel „Texel” een lezing houden over Samenwerking in zuivelbereiding, een zaak, die op Texel met zijn 3 á 4 **kaasfabrieken** wel actueel is.

Heldersche Courant 1931-11-19

DE SAMENVOEGING VAN DE **KAASFABRIEKEN** „DE EENDRACHT” EN „DE HOOP”.

TEXEL.

Naar de heer H. Boer, directeur van de Coöp. Zuivelfabriek „De Eendracht”, ons mededeelt, hebben in een ledenvergadering, die Maandag in Hôtel „De Zwaan” is gehouden, de aanwezigen zich met algemeene stemmen in principe voor samenvoeging verklaard. Het doel is, wanneer „De Waal” zich ook voor samenvoeging verklaart een commissie te vormen, die deze zaak uitwerkt; deze commissie zou bestaan uit twee leden van „De Eendracht”, twee van de Waal en twee van een neutrale vereeniging, men heeft zich daartoe gewend tot het Com. v. Landb. Coöp. te Alkmaar, onderdeel van den Bond van Zuivelfabrieken in N.-Holland. Als commissieleden voor „De Eendracht” werden aangewezen de heeren C. Kuip, te De Koog en C. Stoepker te Eierland.

Dinsdagavond vergaderden de leden van de **kaasfabriek** „De Hoop”. Daar deze vergadering niet voor de pers toegankelijk was, deelde de heer Bosma ons over het samenvoegingsbesluit, welwillend het volgende mede.

Met 48 stemmen verklaarden de leden zich in principe voor samenvoeging, 7 leden waren er tegen, terwijl ook 7 stemmen blanco werden uitgebracht. Tot leden van de samenvoegingscommissie werden aangewezen de heeren C. Roeper Cnz. en Joh. Roeper Jr.

Binnen 14 dagen à drie weken kan men aldus een gecombineerde vergadering van deze 6 leden der samenvoegingscommissie verwachten, waarbij de leiding zal berusten bij de neutrale vertegenwoordigers v. d. Comm. v. Landbouw.-Coöp.

Samenwerking in Zuivelbereiding.

Door het feit, dat er zeer ernstige plannen bestaan om de N.V. Stoomzuivelfabriek „De Hoop” te De Waal, geheel op te nemen in de Coöperatie „De Eendracht”, viel de vergadering op Dinsdag j.l. hotel in „Texel”, waarin de heer H. K. Koster te Wieringerwaard zou spreken over „Samenwerking” een zeer druk bezoek ten deel. Verschillende aanwezigen waren van verre gekomen: wij bemerkten onder de ongeveer 200 aanwezigen o.a. veehouders op uit Eierland, omtrek Oosterland, De Waal en Den Hoorn. Aan de bestuurstafel hadden de bestuursleden van de zuivelfabrieken „De Hoop” en „De Eendracht” plaats genomen. De bijeenkomst werd geopend door den heer C. Stoepker, voorz. van de „Eendracht”.

Het deed spr. genoeg, dat hij den heer Koster, die naar hier was gekomen op verzoek van beide kaasfabrieken om een inleiding te houden over „Samenwerking in Zuivelbereiding”, voor zulk een talrijk publiek mocht inleiden. De vergadering is beled, vervolgde spr. om nu wellicht tot combinatie van twee fabrieken zal worden overgegaan, den veehouders een ruimen blik op centralisatie bij te brengen

Hierop verkreeg de heer Koster het woord. Spr. begon met mede te deelen, dat het niet zijn gewoonte is als spreker inzake zuivelbereiding op te treden. Toen evenwel een dergelijke uitnoodiging van Texel inkwam, besloot ik deze aan te nemen, vooral ook omdat wij in N.-Hol. de voordeelen der samenwerking onder vinden en hier **drie** betrekkelijk nog kleine fabrieken elkander min of meer beconcurreren. Het doet mij genoeg, dat ik voor zulk een groot gehoor mijn inleiding kan houden, die niet te lang zal zijn, doch na afloop waarvan zal gelegenheid worden gegeven tot het, stellen van vragen, waarvan naar ik hoop druk gebruik zal worden gemaakt.

Wat is Coöperatie? Coöperatie beteekent samenwerking en heeft voornamelijk ten doel om gezamenlijk sterk te staan tegen den druk der tijden. Persoonlijk brengt ze voor ons soms geen voordeel, doch bij coöperatie moeten de directe eigenbelangen opzij worden gezet voor gemeenschappelijke belangen. Samen kunnen wij veel meer bereiken; als voorbeeld wil ik daarbij een zeer urgente zaak noemen, n.l. het Tarwewetje.

Wanneer slechts enkele landbouwers zich tot de regeering hadden gewend om een tarwewet, was daarvan zeer zeker niets gekomen, ze kwam er echter door samenwerking der verschillende landbouworganisaties. In een coöperatie is vooral het verkiezen van een bestuur van zeer groot belang; kiest menschen die ge weet dat bekwaam zijn en u niet meer lasten zullen opleggen dan billijk zijn. Het bestuur moet het volle vertrouwen der leden bezitten en weten rekening te houden met politieke en godsdienstige overtuiging van alle leden. Maakt geen te groote besturen, dit remt de vlotte afwerking van zaken, wilt ge toch eenigszins een rem voor uw belangen, kiest dan ook een raad van toezicht. Coöperatie is geheel op vertrouwen gebaseerd. Wat zij doet is in 't belang van allen. De leden

hebben evenwel het grootst mogelijk recht op een zuiver inzicht der zaken en daarom moeten ook het bestuur en de directeur zorgen dat het Jaarverslag en de Balans door ieder lid kan worden begrepen.

Door samenwerking kan naar mijn persoonlijke idee veel worden bezuinigd. Als voorbeeld hoe het in Noord-Holland gaat, hier eenige cijfers: in 1908 waren bij den Bond v. Zuivelfabrieken aangesloten 42 fabrieken, die 39.530.000 kg melk verwerkten; in 1914, 65 fabrieken met 72.000.000 kg melk; in 1930 slechts 41 fabrieken met 141.000.000 kg melk. Het bewijs dus, dat de kleine fabriekjes verdwijnen; in 1930 alleen zijn niet minder dan 10 fabriekjes opgeheven. Het wordt in Noord-Holland algemeen begrepen, dat samenwerking voordeel geeft.

De fabriek te **Lutjewinkel** werd gevormd uit vijf kleine fabrieken. De „*Volharding*” te **Wieringerwaard** ontstond door samenwerking van twee vrij groote fabrieken, terwijl ook nog een gedeelte der melk uit Wieringerwaard naar Van den Berg in Alkmaar ging.

Het samenvoegen van fabrieken geeft echter besparing op allerlei uitgaven: Door grootere hoeveelheden te verwerken melk kan men bijv. kostbare werktuigen productief maken; vooral echter verkrijgt men groote besparing op het vervoeren der melk. Ook is een groot voordeel, dat concurrentie wordt weggenomen, niet dat ik er voor zou zijn het publiek te veel voor de zuivelproducten te doen betalen. Doch zooals hier op Texel, waar op een betrekkelijk kort bestek drie zuivelfabrieken werkzaam zijn, die gaarne alle van den voordeeldbrengenden particulieren verkoop willen profiteeren, drukt de concurrentie ongetwijfeld onnoodig den prijs. Een voordeel is ook, dat, wanneer b.v. hier uit één fabriek de karnemelksche pap wordt geleverd aan dit product extra zorg kan worden besteed, zoodat ze aan alle eischen voldoet en het publiek van geregelde levering verzekerd kan zijn.

Ook op den consumptie-melkprijs kan één groote coöperatie eenigen invloed uitoefenen; de fabriek kan desnoods dan, onwillige venters of consumptie-melkers, door prijsdrukking tot samenwerking dwingen. Het publiek heeft geen nadeel van zulk een streven, om de prijzen op een behoorlijk niveau te houden, integendeel, de kwaliteit van de melk is steeds beter, in de eerste plaats wordt ze beter afgekoeld uitgevent en blijft daardoor langer goed; ten 2de wordt de aanvoer regelmatig en ten 3de kan in tijden van besmettelijke ziekten de melk gepasteuriseerd worden geleverd.

Een zeer belangrijke besparing bij de zuivelbereiding. Zei spr. wordt verkregen door besparing van kosten op verwarming, licht, reclame, onderhoud van materiaal en administratie. Het kost bij deze zaken bijna evenveel als 2 of 3 miljoen kg. melk mverwerkt wordt. Algemeene kosten, als salarissen, rente en afschrijving enz. drukken op een groote fabriek lang niet zoo zwaar als op een kleine. Wieringerwaard b.v. met 3½ miljoen kg. melk heeft per 100 kg. *f* 1.50 kosten. Opmeer met 14 miljoen kg. 1/3 minder, slechts *f* 3.0.

Tegenover minder solide melkleveranciers staat één coöperate ook veel sterker, men behoeft zzz te vreezen gegronde aanmerkingen te maken, zoodat aan zuive-

re melkwinning veel meer zorg kan worden besteed. Regelmatige inspectie, keuring van bronwater zijn zeer noodzakelijk.

Ookkan een grootere fabriek belangrijk veel bijdragen.....T.B.C. Bestrijding: hier.....(3 regels bijna niet leesbaar!) met steun van Rijk en Provincie, in Wieringerwaard en Opmeer doen de fabrieken veel in die richting. *Volharding* te Wieringerwaard vergoedt de halve schade, *Aurora*, te Opmeer de geheele.

Een groot voordeel bij ons in Wieringerwaard is, dat alle boeren aangesloten zijn aan de fabriek; geen kg melk wordt geleverd, waarop de coöperatie geen controle heeft; de route van de melkauto's zijn zeer productief geregeld, geen koe in heel den polder wordt als het ware voorbij gereden.

Op zulk een wijze wordt op een fabriek economisch gewerkt, uit de melk wordt zoo door den boer de volle 100 pct. gehaald. De fabriek bij ons, kan de volle critiek van de veehouders doorstaan en dit veroorzaakt een zeer solide samenwerking. Als voorbeeld hoe na de aaneensluiting in 1925, het voordeel van een groote combinatie in Wieringerwaard is gevoeld gaf spr. het volgende voorbeeld.

Toen de fabrieken vereenigd werden, waren er verschillende veehouders die de combinatie bestreden. Uit zuinigheidsoogpunt heeft men toen veel van de oude werktuigen uit de fabrieken overgenomen en de vergrooting niet al te zwaar aangepakt, toen evenwel drie jaar later bleek, dat alles te klein was, een nieuw kaaspakhuis, perslokaal en pekelhuis moest worden gebouwd, een uitgave die f 50.000 met zich bracht, was er geen enkele tegenstemmer meer en werd met algemeene stemmen het besluit genomen.

Wat is op Texel gebeurd, vele veehouders hebben gewacht om aan te sluiten, aan de fabriek, die het meeste voordeel zou geven. Dit is een groote fout, de tegenwoordige tijd is er niet om te wachten, eensgezind moet de hand aan den ploeg worden geslagen. Het is toch een feit, dat één groote modern ingerichte fabriek economischer kan werken en daarom is wachten uit den boeze. Kiest een bestuur, dat ge ten volle vertrouwt, let niet op persoonlijke voorkeur, doch kiest mannen, waarvan ge weet dat ze voor de coöperatie iets presteeren. Even wil ik u nog wijzen op het feit, dat wanneer ge in uw bedrijf onverhoopt om Regeeringssteun zal moeten aankloppen, deze alleen zal worden verleend als gij uw bedrijf zoo economisch mogelijk hebt ingericht; wanneer bijv. zal blijken, dat ge uit de melk niet haalt wat er uitgehaald kan worden, zal u geen eventueele steun worden gegeven; wanneer gij u echter codöperatief gaat vereenigen staat ge sterk.

Verder ben ik nog bereid om uw eventueele vragen over het hier behandelde onderwerp te beantwoorden.

Na een korte pauze voerde de heer H. Boer, directeur v.d. zuivelfabriek *De Eendracht*, even het woord. Spr. zeide, dat hetgeen de heer Koster gesproken had zijn volle sympathie heeft. Even wilde hij echter van de gelegenheid gebruik maken om iets mede te delen over de Coöperatie „De Eendracht”. De fabriek werd opgericht vorig jaar, met 33 leden, het aantal leveranciers steeg weldra tot 92,

tijdelijk met 8 overmelkleveranders. Thans telt de vereeniging 99 vaste leverandera en 18 overmelkleveranciers, een sterke stijging aldus. Spr. gelooft dat de tijd thans rijp is dat „*De Hoop*” ook aansluit, er komt hier een sterke strooming naar één centrale coöperatie; hetgeen , ook een centraal punt van zeggenschap wordt.

Verder wees de heer Boer op de voordeelen, die de veehouders genieten van één groote coöperatie, voornamelijk in het verspreiden van brochures, overdrukken etc., die in het bijzonder belang van den boerenstand zijn, bijv. over t.b.c.-bestrijding, vee-controle, etc. Thans is er weder een belangrijke inleiding in voorbereiding van den heer Zwagerman, die naar Denemarken is geweest, om na te gaan hoe het mogelijk is, dat men vandaar uit ons op eigen markt concurrentie aan kan doen.

Het is gebleken dat de Denen er alles op hebben gezet om goedkoop te zijn. En al is het op hun eigen markten niet florissant, bij de tegenwoordige valuta-toestand is concurrentie in ons land door Denemarken mogelijk. Het wordt een hoogst interessante brochure die de groote coöperaties gaarne onder hun leden zullen verspreiden. In verband met de groote concurrentie ook met Denemarken, drong de heer Boer aan om aan te sluiten bij één groote coöperatie.

Na de heer Boer voerde de heer Koster het woord en deed voornamelijk, eenige mededeelingen over het arbeidsveld van den Nederl. Zuivelbond. Deze vereeniging heeft o.a. bij de regeering aangedrongen op verbruik van natuurboter in plaats van margarine in het leger. De Minister heeft echter afwijzend beschikt, omdat naar zijn oordeel margarine evengoed een Hollandsch product is als boter.

De heer Koster bestreed echter deze bewering, omdat voor margarine de grondstoffen van elders worden aangevoerd; ook bestreed de heer Koster de bewering van den minister als zou margarine niet veel minder voedingswaarde bezitten dan natuurboter, omdat deze producten in het geheel niet met elkaar vergeleken kunnen worden.

De heer Klimp deelde mede, dat hij slechts weinig aan de rede van den heer Koster wilde toevoegen, ze had volkomen zijn sympathie. Het nut van de groote coöperatie was zeer duidelijk aangetoond. Spr. wilde echter namens enkele veehouders informeerden, hoe het stond met de aansprakelijkheid van veehouders, die lid van de coöperatie willen worden.

De heer Koster deelde in verband met deze vraag mede, dat de coöperatie alhier zoo mooi was opgezet, dat losse leveranciers dezelfde prijzen voor de melk ontvangen als de leden. Op de fabriek wordt echter ieder jaar afgelost en aan deze aflossing betalen de losse leveranciers ook mede, zonder er eenig voordeel van te genieten.

De aansprakelijkheid van de leden noemde spr. niet groot; de boekhouding is op zeer solide wijze geschoeid, en wordt gecontroleerd door een der grootste deskundigen op dit gebied, den heer Dokter, die door jarenlange praktijk op

boekhoudingen van zuivelfabrieken een veel betere kijk heeft gekregen dan men van den besten accountant mag verwachten.

De heer Sijbr. C. Eelman zette in een uitvoerig betoog uiteen dat hij niet alleen aansluiting van xxxxxxxx daar thans een fabriek – xxxxxxxxxxxxschuld is, het zal xxxxxxxxxxxxtijd toch blijken xxxx

van samenwerking ook op ons ons zoo jammerlijk verdeeld eiland wel moeten komea. Spr, gaf daarom ten slotte de besturen van de coöperaties, die thans samenwerking wenschen, in overweging om zich ook tot „*De Onderneming*” te Den Hoorn te wenden om te trachten een gecombineerde vergadering te beleggen, een direct resultaat verwacht. spr. daarvan nog niet, doch de zaak wordt daarvoor aan het rollen gebracht.

Verder gaf de heer Eelman eenige globale cijfers, hij berekende o.a. de schuld van de fabriek *De Waal* op f 20.000.- tot f. 24.000. Den Hoorn heeft geheel geen schuld (een voordeel bij eventuele aansluiting aldaar). Een strop kan naar spr. meening bij een aansluiting van ongeveer 180 boeren een coöperatie nooit worden.

De heer Koster bestreed den heer Eelman op het punt van minder goede samenwerking op Texel. Spr. herinnert zich nog heel goed de krachtige solidairiteit inzake den bootstrijd. Op verzoek van den heer H. Leber deelt spr. vervolgens mede, dat de samensmelting in Noord-Holl. als volgt heeft plaats gehad.

Men heeft de fabrieken gewaardeerd en na taxatie, met schulden in de nieuwe coöperatie opgenomen. Heeft bijv. een fabriek geen schuld, zooals hier Den Hoorn wordt genoemd, dan geeft dit een voordeel voor de aangeslotenen. Spr. adviseerde verder om een commissie in ledenvergadering der verschillende fabrieken te benoemen, die de samenvoeging zullen uitvoeren.

Verder deelde de heer Koster nog mede, dat de heer H. Boer vluchtig een berekening heeft gemaakt, welke voordeelen hier combinatie van twee en drie fabrieken zouden geven. Sluit bijv. De Waal alleen aan dan verkrijgt men op het verwerken van 100 kg melk een kostenbesparing van 14 cent, doet den Hoorn het ook dan wordt de besparing ongeveer 25 cent per 100 kg. Per koe, die ongeveer 3500 kg melk levert, wordt dit een besparing van f 8.75. Naar ruwe berekening wordt door aaneensluiting de schuldenlast der fabriek met f 40.000 verzwaaard, dat is tegen een rente van 4½ % f 1800 per jaar, zou van de ± 6.000.000 kg te verwerken melk ± 3 cent zijn. Terwijl het voordeel 25 cent bedraagt.

De heer Eelman springt wel wat ruw met de cijfers om, doch berekent dat de ± 1000 koeien van de drie vereenigingen bij samenvoeging aan Texel ± f 10.000 voordeel kunnen brengen.

Ontbreekt kort stukje van ca. 5 regels in digitale archief.

ZUIVELFABRIEKEN.

Over de samenvoeging der Zuivelfabrieken op **Texel**, deelt men ons welwillend het volgende mede:

De commissie, ingesteld door de zuivelfabrieken de Eendracht en de Hoop, is tot de conclusie gekomen dat samenwerking dezer fabrieken zeer gewenscht en mogelijk is.

Om tot een fusie te komen doet zij aan de Besturen het volgende voorstel:

Zij acht het gewenscht dat alle aandeelhouders van de Hoop lid worden van de Eendracht.

De N.V. de Hoop wordt gelijkwideerd.

Wanneer minstens 40 aandeelhouders lid worden van de Eendracht wordt de fabriek van de Hoop met inventaris enz. door de Eendracht overgenomen voor f 20.000.—.

Worden er minstens 50 lid dan bedraagt de som van overname f 25.000.—.

De gene, die wel aandeelhouder is, maar geen lid wordt, verbindt zich om gedurende 2 jaren de melk aan de Eendracht te leveren onder de voorwaarden welke voor gewone leveranciers gesteld worden.

De commissie acht het zeer gewenscht dat de fabriek van de Hoop zoo spoedig mogelijk wordt stop gezet, zoo mogelijk reeds per 1 Jan. a.s.

De vergadering der beide Besturen verklaarde zich met algemeene stemmen bereid deze voorstellen ongewijzigd goed te keuren en in hare vergaderingen aan de deelgenooten voor te leggen en te steunen.

In de daarop gehouden vergadering van de Eendracht werd dit voorstel met algemeene stemmen aangenomen.

In de vergadering van Aandeelhouders van de Hoop spraken zich 53 aandeelhouders vóór het voorstel, 9 ~~??~~ blanco en één tegen het voorstel uit.

Verder gaven zich direct 33 aandeelhouders voor het lidmaatschap van de „Eendracht” op. Meerderen namen gebruik van de gestelde gelegenheid om dit nog één week in beraad te houden.

Verwacht wordt dat de 40 noodige leden bereikt zullen worden en daardoor de fusie zal komen vast te staan.

Geven zich binnen de gestelde termijn de nog ontbrekende 7 leden niet op, dan komt daardoor het aanbod van de „Eendracht” te vervallen.

Algemeen is men van oordeel dat dit aanbod van de „Eendracht” royaal genoemd dient te worden en zal bijdragen tot een goede gewenschte **samenwerking** in de toekomst.

't Bestuur zal verder met twee personen worden uitgebreid, te kiezen uit de aandeelhouders van „De Hoop”. Zooals vanzelf spreekt, moeten na aanneming nog verschillende zaken verder worden afgewikkeld.

Nader deelt men ons mede, dat later nog 12 aandeelhouders zich opgaven, zoodat thans de samenvoeging zoo goed als vaststaand is. Daar 't zeer goed mogelijk is, dat nog een 5-tal aandeelhouders lid worden, is 't nog niet zeker of f 20.000.— of f 25.000.— voor de overname betaald wordt.

Zuivelbedrijf.

De Zuivelfabriek „De Samenwerking” in Eierland werd in het najaar stop gezet.

De besturen der N.V. „De Hoop” te De Waal en de Coöp. Zuivelfabriek „De Eendracht” besloten tot het vormen van één bedrijf. Pogingen om ook de N.V. Zuivelfabriek „De Onderneming” hierbij te voegen mislukten. Den 20 Nov. besloten de aandeelhouders van „De Onderneming” niet toe te treden.

Waal **KAASFABRIEK „DE HOOP“.**

Tot liquidatie besloten.

Dinsdagavond werd in café Bellevue te de Waal een vergadering gehouden van aandeelhouders der **Kaasfabriek „de Hoop“** aldaar. Door afwezigheid van den directeur werd de vergadering geleid door den heer A. S. Kikkert, die ons hierover welwillend het volgende mededeelt.

Met algemeene stemmen is tot liquidatie der fabriek besloten, aan de heeren A. S. Kikkert, C. H. Roeper en Jb. Keijser Dz. werd opgedragen de zaken te regelen. Den heer Bosma werd als directeur der fabriek ontslag verleend.

De N.V. „de Eendracht“ zal een bedrag van f 20.000.— aan de N.V. „de Hoop“ moeten uitbetalen, terwijl de aandeelhouders voor een onderdeel van f 250 waarschijnlijk van f 50 tot f 60 zullen ontvangen.

De volgende week Woensdag zal de melk van de aandeelhouders „De Hoop“ voor de eerste maal naar „de Eendracht“ worden vervoerd, om daar verwerkt te worden. De kaasmaker en andere personen, die bij „de Hoop“ in dienst waren, zullen nog tot 1 April in dienst blijven, daar op dien datum hun contract eindigt. Tot dien tijd zullen ze vermoedelijk in „de Eendracht“ te werk gesteld worden.

Alkmaarsche Courant 1932-01-21

KAASFABRIEKEN OP TEXEL.

Van de vier zuivelfabrieken die het vorig jaar nog op Texel werkzaam waren is gedurende 't jaar „De Samenwerking“ in Eierland reeds opgeheven. In 't begin van deze maand besloten de aandeelhouders van de Stoomzuivelfabriek „De Hoop“ te de Waal zich aan te sluiten bij de Coöp. St. Zuivelfabriek „De Eendracht“ die gebouwd is in de Laagte, nabij Oudeschild. Ten einde tot één groote zuivelfabriek voor geheel Texel te geraken zou men gaarne zien, dat ook „de Onderneming“ te den Hoorn, zich bij „de Eendracht“ aansloot. De aandeelhouders van „De Onderneming“ hebben echter Dinsdag in een vergadering hiertoe te den Hoorn bevestigd met 33 van de 46 uitgebrachte stemmen besloten niet toe te treden, 3 stemden blanco, 10 vóór aansluiting. Door dit besluit blijft den Hoorn zijn fabriek, die altijd zeer goed gewerkt heeft, behouden.

AANBESTEDING

Het Bestuur van de Coöp. Zuivelfabriek „Eendracht“ Den Burg op Texel zal aanbesteden (Eerst na goedkeuring)

Het bouwen van een Pekellokaal met pakhuis en aanverwante werken,

op Maandag 15 Febr. 1932.

Bestek met teekening zijn tegen toezending van f 10.— rest. f 5.— te verkrijgen

bij de Architect
D. GROS,

Emmakade 92 Leeuwarden.

Alkmaarsche Courant 1932-02-06

Deze uitbreiding is noodzakelijk, daar „de Eendracht“ nu ook de melk van de Waal en omstreken verwerkt. In totaal hadden de beide fabrieken in de laatste twee jaren ongeveer 16000 K.G. melk te verwerken. Hoewel verschillende afdelingen van de fabriek reeds aan de eischen, die de uitbreiding stelt, beantwoorden, zal deze verbouwing toch noodzakelijk zijn.

De uitbreiding is opgedragen aan den heer D. Gros, architect voor bouw van zuivelfabrieken te Leeuwarden. De aanbesteding heeft reeds spoedig plaats.

Alle leden, in de vergadering aanwezig, waren voor deze uitbreiding. Tot bestuursleden der Eendracht werden gekozen de heeren M. Zuidewind en C. H. Roeper. De statuten zullen eenigszins gewijzigd worden.

Heldersche Courant 1932-02-16

**AANBESTEDING VERGROOTING
KAASFABRIEK „EENDRACHT“.**

In Hotel „de Zwaan“, te Den Burg werd Maandagmorgen door den architect van zuivelfabrieken, den heer Gros, uit Leeuwarden publiek aanbesteed, de uitbreiding van de kaasfabriek „De Eendracht“ in de Laagte, alhier.

Ingekomen waren de volgende biljetten J. W. Bakker en Th. Buisman f 20.876; Bakker en Koorn f 19.710; L. Bruin f 15.130; G. v. d. Wal, Den Helder f 14.950; Nic. Graaf, Texel f 14.900; G. Kieba, Friesland, f 14.900; P. v. 't Hoog, Texel f 14.600; S. de Boer, Friesland, f 14.250; J. Trap, Oosterend, f 13.985; W. R. Kuperus, Friesland, f 13.920; W. Boerma, id., f 13.670; Otto de Vries, id., f 12.820; J. Daalder, Texel, f 12.938; Gebrs. Boekel, Nieuwe Niedorp f 12.800.

Het werk is aan den laagsten inschrijver gegund.

Alkmaarsche Courant 1932-02-17

TEXEL.

• Maandag werd in hotel „De Zwaan“ te Den Burg, door den heer Gros van Leeuwarden aanbesteed, het uitbreiden van de Coöp. Kaasfabriek „De Eendracht“ nabij Oudeschild.

Ingekomen waren 14 biljetten. Hoogste inschrijving was f 20876. Laagste inschrijvers waren de heeren Gebrs. Boekel van Nieuwe Niedorp voor f 12800, aan wie 't werk gegeven werd.

Heldersche Courant 1932-02-30

TEXEL.

DE TEXELSCHÉ MARKT.

Vooral ook wegens de eerste uitbetaling der melk van de thans gecombineerde kaasfabrieken »De Eendracht« en »De Hoop« was 't marktbezoek hedenmorgen (Maandag) opvallend groot. De veeaanvoer is evenwel nog steeds van geringen omvang. Ter markt kwamen weder enkele rammen, die ongeveer f 25 opbrachten; een partijtje vrij mooie biggen van ongeveer f 9.— per stuk, enkele nuchtere en graskalveren, waarvan de prijzen vrijwel gelijk waren aan die van de vorige week en verder eenig pluimvee, meest konijnen, wilde en tamme. Een aangevoerde koe werd getaxeerd op pl.m. f 225 of ongeveer 35 cent per pond.

Alkmaarsche Courant 1932-03-24

TEXEL.

* In hotel De Zwaan werd Dinsdagavond een algemeene ledenvergadering gehouden van de kaasfabriek De Eendracht.

Uit het verslag van den directeur bleek, dat van 1 April tot 27 Febr. was aangevoerd: 2.275.722 K.G. melk. Afgeleverd werden 93862 Edammer kaasjes40 +, 1558 Comm. kazen 40+, 130 Randenkazen en 259 Edam. kazen volvet. Het grootste gedeelte werd via de Alkm. kaasmarkt verkocht.

Boter werd verkocht 31260 halve K.G. aan den kleinhandel en 525 K.G. aan grossiers. De melkverkoop bedroeg 42714 L. consumptie melk, 13584½ L. karnemelk, 81344 L. voerkarnemelk, 334 L. slagroom, 874 3/4 K.G. koffieroom, 15348 L. karnemelkschepap.

Het melkvervoer heeft plaats in 5 routen, die aangenomen zijn voor respect. 30, 32, 24, 27 en 28 ct. per 100 K.G.

De uitbreiding der fabriek vordert goed.

Het exploitatiesaldo bedroeg f 10034.34.

De heer Boer, directeur der fabriek, gaf vervolgens een overzicht over den algemeenen toestand in het zuivelbedrijf. Spr. noemde deze funest, indien de regeering niet ingrijpt.

Het besluit werd genomen om voorloopig de melk per pCt. vet uit te betalen, terwijl men aan de leden der controlevereen. f 1 per koe subsidie zal geven.

Tot bestuursleden werden herkozen de heeren C. Stoepker en C. Kuip.

Voor den verkoop der gebouwen van de geannexeerde fabriek „De Hoop“ werd machtiging verleend, de wijze van verkoop werd aan het bestuur overgelaten.

Bij de rondvraag sprak de heer Meindersma er zijn leedwezen over uit, dat de Texelsche boeren zoo weinig belangstelling hadden getoond voor de te Alkmaar gehouden crisisvergadering, terwijl spr. het tevens betreurde, dat nog zoovele veehouders op Texel buiten de landbouworganisaties staan.

Hierna sloot de voorzitter de vergadering.

Ledenvergadering coöp. Zuivelfabriek „De Eendracht”

Dinsdagavond werd in hotel „De Zwaan” een algemeene vergadering van de zuivelfabriek „De Eendracht” gehouden; ruim een derde van de leden was present. De voorzitter, de heer C. Stoepkey, bleek met deze opkomst, die voor een vergadering op Texel zeer bevredigend mocht worden genoemd, nog niet tevreden, hij gaf althans in zijn openingswoord zijn spijt te kennen over de geringe belangstelling voor deze vergadering. Verder deelde de voorzitter mede, dat in verband met de Maandag te Alkmaar gehouden crisis-vergadering, deze bijeenkomst niet na afloop van de markt kon worden gehouden en dat men een avondvergadering had uitgeschreven omdat de werkzaamheden op de bouwlanden thans in vollen gang zijn.

De secretaris, de heer Meindersma, las hierna de notulen voor van twee ledenvergaderingen, n.l. van één ledenvergadering vóór de opname van de zuivelfabriek „De Hoop” en één van na de samensmelting. De notuleering van beide vergaderingen werden onveranderd vastgesteld.

De voorzitter deelde mede, dat een verzoek was ingekomen van den heer D. A. Terpstra om ontheffing van ‘t lidmaatschap wegens beëindiging van het bedrijf; dit verzoek werd ingewilligd. Verder was een rapport ingekomen van het wateronderzoek te Hoorn, dat gunstig luidde, van beide putten werd het water praktisch steriel verklaard.

Mededeelingen van den directeur.

Van 1 April 1931 tot 27 Febr. 1932 werd in totaal aangevoerd 2.275.722 kg melk. Na 1 April werden afgeleverd 93862 Edammers 40+ (waarvan 5091 op Texel). 1568 commissiekazen 40+. 130 randkazen en 259 Edammers volvet op Texel. Het grootste gedeelte werd verkocht naar de kaasmarkt te Alkmaar; in de warmste zomermaanden echter direct aan den handel geleverd, terwijl het geheele jaar door aan diversen op Texel kaas werd verkocht. De kwaliteit der kaas was dooreen genomen nog iets beter dan in het eerste boekjaar, hetgeen bleek uit de gemaakte prijzen in aanmerking genomen de ongunstige tijdsomstandigheden

De verkoop van boter bedroeg: 31260 kg in pakjes en potten, afgeleverd aan den kleinverkoop en 525 kg in vaten, afgeleverd aan grossiers. Wegens kleinere productie dan vraag moest in den zomer nog 3150 kg worden bijgekocht. Geconstateerd werd dat vooral met warm weer de vraag naar boter grooter is. De goede verpakking en de pasteurisatie van den room zullen daaraan niet vreemd zijn.

Van de gelegenheid om ongepasteuriseerde boter af te nemen, die na samensmelting met *de Waal* ook verkrijgbaar was, wordt zoo goed als geen gebruik gemaakt, waaruit de conclusie is te trekken, dat ook het groote publiek de waarde van het pasteuriseeren terecht leert waardeeren.

De melkverkoop bedroeg van 1 April 27 Febr.: 42.714 L. consumptiemelk. 13.583 L. karnemelk. 81.344 L. voerkarnemelk. 334 L. slagroom. 874³/₄ L. koffieroom en 15.348 L. karnem.pap. De consumptiemelk werd hoofdzakelijk aan den melkhandel te den Helder verkocht. Bovendien werd gedurende den winterdienst aan den melkhandel Zaterdag consumptiemelk geleverd, terwijl de, melk van Zaterdagavond en Zondagmorgens voor een groot deel in ruil weer werd terugontvangen.

In verband met het feit, dat na 1 Mei a.s. geen melk weer op Zondag mag worden gevent, wordt het bedrijf van melken voor de consumptie steeds moeilijker uitvoerbaar (tekort op Zaterdagavond) en de melk van Zondag - speciaal Zondagmorgen - een andere bestemming moet vinden. Het is daarom niet onmogelijk dat ons bedrijf op Zondag nog meer zal worden belast, wat ontegenzeggelijk voor een geregelde exploitatie en voor den arbeid op Zondag bezwaren heeft. Het bestuur staat op het standpunt, voor zoover de belangen der coöperatie dit toelaten, met den melkhandel samen te werken.

Melkvervoer.

Door de samenwerking „Eendracht”/”De Hoop” wordt het melkvervoer nog ongeveer 5 cent per 100 kg goedkooper. Dit niettegenstaande het feit, dat de melkrijders gezamenlijk ruim 1000 gld. benzine-belasting betalen. In plaats van 6 routen komen er nu 5.

Route 1 is gegund aan Jb. Kager voor 30 ct per 100 kg.

Route 2. De noordpunt van Eierland, langs Postweg naar den Burg, aan Moens voor 32 cent.

Route 3. Koog, Witte Engel, Westen, Z. Haffel inz. aan Verseput voor 24 cent.

Route 4. Oosterend, Waal, Mars, Burg aan , Koopman voor 27 cent.

Route 5. Oost, Spang, Oudeschild, aan Brouwer voor 28 cent.

Uitbreiding der fabriek. De werkzaamheden hieraan vorderen snel, vermoedelijk zal nog deze week 't betonnen dak op het groote nieuwe lokaal worden geplaatst.

Vermoedelijk zal na half April wel gebruik moeten worden gemaakt van het kaaspakhuis te De Waal, omdat dan tijdelijk de capaciteit van de onvoldoende is.

Exploitatiekosten.

Bruto-opbrengst der producten tot en met 27 Februari	f 155.640.76
Uitbetaald melkgeld en onkosten	„ 145.606.42
Saldo 27 Febr.	f 10.034.38

Waar de renteleening op 1 April vervalt, gaat daarvan alleen al een bedrag van f 3500.- Verder moet daarvan ar de afschrijving en de reserve-vorming en nog te betalen nota's. Het overschot kan dan bestemd worden voor verdeling aan de leveranciers in verhouding van het aantal geleverde kg melk.

Ut deze cijfers blijkt, dat de vereeniging weer goed aan haar verplichtingen kan voldoen en de exploitatie op een gezonde basis plaats vindt. Door de te verwachten voordeelige exploitatie door toetreding van „de Hoop” zal vanaf 1 April het onkostencijfer worden verlaagd.

Ook deelde de directeur nog het een en ander mede over het personeel, dat werkzaam was aan de kaasfabriek „De Hoop”, alleen Joop Huizinga blijft werkzaam aan de „Eendracht”, de andere werklieden zijn inmiddels elders benoemd.

Vervolgens gaf de heer Boer een overzicht van den algemeenen toestand in de zuivelindustrie aan de hand van uitbetalingen te Lutjewinkel vanaf 1929 en van Texel vanaf de oprichting.

De uitbetaling was het hoogst in Oct. 1929 n.l. f 11.40 per 100 kg. In 1930 het hoogst in juli n.l. f 5.80: voor Maart 1932 wordt verwacht een uitbetaling beneden f 3.50.

De directeur noemde in dit verband de vooruitzichten voor de zuivelindustrie in verband met de afsluiting van invoer in de ons omringende landen funest; vooral wanneer de regeering niet spoedig steun verleent.

Door den heer Jac. Keijser Dz. werd geïnformeerd, naar de besprekingen, die gevoerd zijn met de slijters te Den Burg.

De directeur deelde mede, dat deze alleen betrekking hadden gehad op den papverkoop. Over het uitventen van de consumptiemelk was nog niet onderhandeld omdat men den tijd hiervoor niet gekomen acht; en men met de slijters in goede harmonie later deze zaak wil regelen. . . .

De heer P. J. Koorn deelde als lid der contrólecommissie mede dat het onderzoek nog niet geheel is afgelopen, doch dat tot heden het jaarrapport gunstig moet luiden.

Vervolgens kwam in behandeling een voorstel van het bestuur om de melk in het vervolg per pct. Vet uit te betalen, dit voorloopig als proef voor een jaar.

De heer Boer gaf op deze uitbetaling een uitvoerige toelichting en deelde mede, dat de kaasfabriek te den Hoorn zich tot 1 Jan. a.s. nog wel aan de oude wijze van uitbetaling „berekend vet” nog zal houden. Daar deskundige de uitbetaling naar Pct. vet billijker achtten. - hoewel daar ook nog wel iets op valt af te dingen - wil men aan „De Eendracht.” deze proef nemen voor een jaar.

Ik toelichting van den Directeur kwam ongeveer op het volgende neer:

1e. De uitbetaling naar „berekend vet”, zoo die *thans* wordt toegepast is gewogen maar te lichte bevonden. De fabrieken moeten daarmee ophouden.

2e De meest juiste wijze is nu uit te betalen volgens een gewijzigde methode van „berekend vet”. In plaats v.d. onkosten over de kg vet om te slaan moet dit geschieden over de kg melk.

Verder moet een andere verhouding worden aangenomen tusschen het vet en de kaasstof der melk en voor iedere uitbetaling moet deze verhouding aan de hand van het vetgehalte der kaas, het xxxxxx de kaas- en boterprijs opnieuw worden vastgesteld. Zoo uitgevoerd is dit volgens het onderzoek, vooral in den zomer, de meeste juiste wijze.

3e De methode van uitbetaling naar pct. Vet is bruikbaar gebleken en te verkiezen boven uitbetaling naar „berekend vet”, zooals die *thans* wordt uitgevoerd.

Bij de Pct. vet-methode worden systematisch 2 fouten gemaakt, welke echter doorgaans elkander vrijwel opheffen en daardoor deze methode de nauwkeurigheid goed benadert, nl. waar de onkosten over de K.G. vet worden omgeslagen. betalen de hoogere vetgehalten te veel in de onkosten meer, maar daar staat tegenover, dat bv. 2 maal vettere melk niet 2 maal veel kaasstof levert en daardoor weer wat te veel krijgt dan volgens de kaasopbrengst billijk is.

Vettere melk heeft een hooger gehalte aan kaasstof, maar er is geen evenredigheid in de stijging van beide.

Dr. Scheij spreekt zich uit voor de nieuwe „berek. vet”-methode. Ir. De Vries voor No. 3, dat is uitbetaling naar pct. vet. Ook het bestuur staat deze methode voor.

Met op één na algemeene stemmen werd hiertoe besloten.

Aan de orde kwam nu het bestuursvoorstel om aan onze leden tevens lid der contrôle-ver. F 1.- per koe subsidie toe te kennen en daarbij tevens de gelegenheid open te stellen bij zelf monsternamen tegen vergoeding van f 1.20 per koe, aan de fabriek de controle te doen verrichten.

De heer Meijndersma toonde met een voorbeeld, dat de contrôleur voor de contrôle-vereen. op de laatstgehouden vergadering had gegeven, dat aan opdrijving van het procent vet, door het mindere volume vocht groote voordeelen verbonden zijn voor de fabriek.

Over dit punt werd echter langen tijd van gedachten gewisseld, daar enkele aanwezigen van oordeel waren, dat iemand die contrôle wilde houden het zelf maar betalen moest.

De heer Boer deelde mede, dat het bestuur bij het doen van dit voorstel, de verbetering van den rundveestapel op 't oog had en gemeend had de contrôle-vereen.. die door de minder goede tijdsomstandigheden in moeilijkheden kan komen, te ondersteunen.

Ten slotte werd het bestuursvoorstel met op 6 na algemeene stemmen goedgekeurd.

Op voorstel van het bestuur wordt de regeling van het toetreden van nieuwe leden, waarover in de jaarvergadering volgens reglement een besluit moet worden genomen; onveranderd gelaten. Iedere veehouder is ons welkom, zei de voorzitter.

Vervolgens werd overgegaan tot verkiezing van bestuursleden; aan de beurt van aftreden waren de heeren: G Stoepker en C. Kuip, die met vrijwel algemeene stemmen werden herkozen.

Tot leden van de contrôle-commissie werden: eveneens bij eerste stemming herkozen de heeren J. Roeper, P. J. Koorn en Joh. G. Flens.

Aan het bestuur werd machtiging verleend tot verkoop van de gebouwen van de fabriek te De Waal. Reeds was men met den heer P. Mosk in onderhandeling

over gedeeltelijken verkoop, doch dit stuitte op eenige moeilijkheden. Het schijnt dat er echter nog meer gegadigden zijn; mocht de onderhandsche verkoop niet slagen, dan zal het bestuur tot publieken verkoop overgaan. Nog kwam in behandeling een voorstel van het bestuur om melk van open T.B.C.-lijders te weigeren.

Voorgesteld werd door den heer S. Kuiper om direct maar het lidmaatschap van de T.B.C.-bestrijding verplichtend te stellen.

De directeur was met den voorzitter van meening, dat deze stap wat al te ver zou gaan. Het is wel waar, dat de controle op open lijders buiten de Contr. Ver. moeilijk is, doch het bestuur heeft dit voorstel gedaan om in gevallen dat open T.B.C. ontstaat, deze melk niet aan de fabriek te krijgen. Later zal men wellicht in deze richting verder gaan; er zijn zelfs fabrieken die open lijders geheel vergoeden.

Zonder hoofdelijke stemming werd ook dit bestuursvoorstel aangenomen.

Bij de rondvraag wees de heer Meijndersma nog op de geringe belangstelling, die de Texelsche veehouders aan den dag hadden gelegd voor de crisis-vergadering in Alkmaar. En toch was deze vergadering voor ons allen, zei de secretaris, van zoo buitengewoon groot belang. Voornamelijk omdat de belangen van de schapenhouders er nu niet behoorlijk naar voren zijn gebracht. Verder wees hij op het groote aantal veehouders, dat hier nog niet georganiseerd is, hetgeen vooral in dezen tijd dubbel noodzakelijk is.

De voorzitter wees in zijn sluitingswoord op de treurige vooruitzichten voor de zuivelbereiding en sloot met den wensch op spoedige verbetering in den toestand door 't ingrijpen van de regeering.

Alkmaarsche Courant 1932-04-20

ZIJPE.

* De heer J. H. te Paske, kaasmaker aan de zuivelfabriek te 't Zand in deze gemeente, is in gelijke betrekking aangesteld aan de zuivelfabriek „Eendracht” te Dcn Burg, Texel.

Er staat een uitvoerig verslag van de Ledenvergadering / jaarverslag 1931 verslag in Heldersche Courant van 11 juni 1932!

Alkmaarsche Courant 1934-01-24

TEXEL.

* Toen verschillende melkleveranciers van de boterfabriek de **Eendracht** ontdekten, dat telkens melk uit hun bussen ontvreemd was, werd van dit geval aangifte gedaan bij de politie, aan wie 't mocht geiukken, den melkrijder V. op heeterdaad te betrappen toen hij voor zijn woning melk uit verschillende bussen schonk.

Heldersche Courant 1934-09-01

BENOEMING.

De heer H. Boer, directeur van de Coöp. Zuivelfabriek „De **Eendracht**“ alhier, is benoemd tot directeur van de Zuivelfabriek te 's-Heerenbroek (O.).

Heldersche Courant 1934-09-25

KAASFABRIEK „DE EENDRACHT“.

Tot directeur der Coöp. Zuivelfabriek „De Eendracht“, alhier, is benoemd de heer A. H. L. Ens, tot heden ass.-directeur aan de Zuivelfabriek te Wirdum (Fr.).

Alkmaarsche Courant 1934-09-25

TEXEL.

* Aan de Coöp. Stoomzuivelfabriek „de Eendracht“ te **Texel** is benoemd tot directeur de heer A. H. Lens, thans werkzaam als assistent-directeur aan een zuivelfabriek te Wirdum (Fr.)

Heldersche Courant 1937-02-22

Vergadering V.V.V. „Mooi Texel“

De heer J. Kikkert J.Nz. wees op den treurigen toestand, ontstaan door het afvalwater der **Kaasfabriek** rondom Oudeschild. De heer Epe gaf daarbij in overweging het aanleggen van een afvloeiveldje b. d. fabriek. Deze zaak zal nader worden onderzocht.

Heldersche Courant 1936-12-09

**ACTIE TEGEN SAMENVOEGING
KAASFABRIEKEN.**

Naar wij vernemen is men voornemens te Den Hoorn een actie te voeren voor het behoud van de kaasfabriek „De Onderneming” aldaar. Er zouden n.l. plannen bestaan tot samenvoeging dezer fabriek met „De Eendracht”, waartegen te Den Hoorn door verschillende personen bezwaren bestaan, daar men gaarne de fabriek te Den Hoorn wil behouden.

Heldersche Courant 1936-12-19

KAASFABRIEK „DE ONDERNEMING”

DEN HOORN *Geen samenvoeging.*

Op de gisteravond gehouden vergadering van aandeelhouders van de kaasfabriek „De Onderneming” kwam ter sprake samenvoeging met „De Eendracht”. Er werd voorgesteld om iemand te laten komen voor toelichting omtrent deze fabriek. Dit voorstel werd ter stemming gebracht en verworpen met 26 tegen en 16 voor, zoodat hieruit is gebleken, dat voor samenvoeging niet veel gevoeld werd.

Bron: Heldersche Courant 1936-12-29

Naar aanleiding van plannen voor samenvoeging der kaasfabriekjes op texel – zie bovenstaande knipsels – verscheen onderstaand stukje in de Heldersche Courant

Texel Den Hoorn Kaasfabriek „De Onderneming”

Op verzoek van de Redactie van de Heldersche Courant zal ik trachten eene kleine beschrijving te geven betreffende ontstaan en wezen der kaasfabriek.

De fabriek te Den Hoorn op Texel is gebouwd in 1913. In werking gesteld in 1914. De oprichting is geschied doordat er behoefte aan werd gevoeld. Op Texel werd toentertijd het boerenbedrijf te eenzijdig beoefend, de schapenhouderij n.l. was de hoofdbron van bestaan. Bouwbedrijven vond men niet veel. Alleen in de Polders Eierland en Prins Hendrik Polder trof men die aan. Door concurrentie met het buitenland kon men in deze bedrijven ook moeilijk een bestaan vinden. Schapenfokken was hoofdzaak.

Naast schapenfokken bestond ook aanfok van jong vee, om die op 3-jarigen, later op 2-jarigen leeftijd te verkoopen (melkkoeien waren niet veel nodig). Er werd wel gesproken over koeienmelken, doch om van de melk af te komen, bestonden bezwaren. Toch is men er toe overgegaan. Eerst is melk geleverd naar den melkhandel Van den Berg te Alkmaar, enz.

Dit alles was zeer lastig en kostbaar. Men had toen niet te beschikken over auto's, zooals nu. Het vervoer moest gebeuren met paard en rijtuig. Des zomers ging dat wel, doch in den warmen tijd van het jaar bracht dat groote bezwaren met zich, doordat melk spoedig aan bederf onderhevig is. Meermalen is gebeurd, dat melk van Alkmaar weer terug kwam om, thuiskomende, weggeworpen te worden.

In den winter ging dat beter, doch dan waren er weer andere moeilijkheden, waarmee men had te kampen. Het gebeurde, dat door ijsgang geen geregeld verkeer plaats kon vinden. Om nu een einde te maken aan alle genoemde bezwaren, is besloten een kaasfabriek, tevens boterfabriek op te richten.

Met recht kreeg de fabriek den naam „Onderneming”. Met 14 aandeelhouders, met een betrekkelijk kwantum melk, werd deze zaak aangepakt. Reeds in het eerste jaar van het bestaan der fabriek brak de wereldoorlog uit en hoewel Nederland daarin niet betrokken werd, kwamen toch moeilijkheden voor. Het einde van den oorlog maakte den toestand niet beter.

Het jaar 1917 is bijzonder ongunstig geweest voor de veehouderij, door buitengewoon slechten winter en drogen zomer moest veel jong vee opgeruimd worden. Ook dit jaar werd de scheurplicht in gevoerd, waardoor vee is verkocht. Schapen en lammeren werden later duur. De koeienprijzen liepen buitengewoon hoog (gevolg van de algemeene afslachting van het voorgaande jaar). Koeienprijzen en voerprijzen waren niet in verhouding tot de kaasprijzen, zoodat wij langzamerhand het aantal koeien en daardoor het kwantum melk zagen verminderen. Het liep zoo ver, dat een vergadering belegd is, om maatregelen te nemen wat moest gebeuren.

Het moment was gekomen, dat beslist moest worden over leven of dood van de fabriek. Deze vergadering werd gehouden onder groote spanning, totdat een stem naar voren kwam, n.l. van den heer P. Bakker Tz. (thans overleden). Deze kwam met de vraag: „zouden wij met z'n allen de fabriek niet kunnen laten draaien ?”

Deze vraag werd met hoera beantwoord. Toen werd besloten de fabriek niet te sluiten, doch met vereende krachten de zaak te steunen en tot bloeien te brengen. Er werd beloofd meer koeien te gaan melken.

Toen brak voor de fabriek een goeden tijd aan. Het ledental nam steeds toe, door losse leveranciers werd veel melk geleverd, zoodat de fabriek spoedig te klein bleek te worden. Besloten werd tot uitbreiding over te gaan. Toen verbouwing had plaats gehad, werd de stroom melk, die aangevoerd werd, steeds grooter, waardoor bleek, dat de beschikbare ruimte niet toereikend was, om nog meer melk te ontvangen. Toen kwam de moeilijkheid. Er moest wat gebeuren. Weer verbouwen of melk weigeren. (Er is niet meer verbouwd).

Thans werkt de fabriek met 47 aandeelen, groot f 300, welke alle zijn volgestort. De directie is gevoerd, van het begin af, door de heeren IJ. Lap, J. Beumkes en K. Lap Sz. Thans is directeur de heer P. Drijver.

Op Texel waren er reeds twee fabrieken bij gekomen, n.l. een te Eierland en een te De Waal.

Met deze fabrieken verliep het niet zoo goed als met de „Onderneming”.

In Eierland wilden de daar aanwezige leveranciers een nieuwe fabriek stichten. Daar Eierland in het centrum over geen goed water heeft te beschikken, werd gedacht om niet in Eierland, doch in het z.g. oude Texel te bouwen. Dit is gebeurd.

De fabriek „De Eendracht” is verrezen en deze vindt men thans tusschen de dorpen Den Burg en Oudeschild. Kort na de totstandkoming is de De Waal ook aangesloten bij de nieuwe fabriek, zoodat tegenwoordig twee fabrieken op Texel werken, n.l. „De Eendracht” en „De Onderneming”;

Herhaalde malen zijn door het bestuur van genoemde fabriek pogingen in het werk gesteld om ook „De Onderneming” te doen overgaan, doch er wordt niet veel voor gevoeld. Zoals uit de courantenberichten is bekend geworden, zijn onlangs weer stemmen opgegaan tot samengaan. Op de onlangs gehouden vergadering, op 18 December, is opnieuw gebleken, dat de meerderheid voor behoud der fabriek was.

Redenen zijn verschillend. Voor mij persoonlijk spreekt ook nog mee het volgende:

Den Hoorn is een afgelegen en 's winters een stil dorp. Wij zouden de eenige industrie, die we hier hebben, zien verdwijnen. Hoewel onze fabriek niet zoo bijzonder groot is, brengt ze toch bedrijvigheid en welvaart mee op het anders stille dorp. Voor een bepaalde plaats is toch fabriekswezen een voordeel, waar het ook zij. Stilstaande fabrieken geven altijd een treurigen aanblik. Daar zijn voorbeelden genoeg van. Hoe reageert de stad Alkmaar niet tegen de pas inwerking getreden kaasbeurs? Van harte hoop ik, dat het onze fabriek „De Onderneming” goed moge gaan, tot vreugde en voordeel van de leden en spreek de wensch uit, dat wij, van crisislasten ontslagen, een beteren tijd tegemoet mogen gaan.

Jac. Lap Kz., bestuurslid.

Korte toevoeging zhn.

Begin januari 1968 ontvangen de besturen van de coöperatieve zuivelfabrieken „De Eendracht” -Texel, „West-Friesland” - Lutjewinkel en „Aurora” - Opmeer een uitnodiging van de Commissie voor Landbouwcoöperaties. Of zij 23 januari naar de Volkshogeschool in Bergen willen komen om er te praten over de toekomst van coöperatief zuivelend Noord-Holland. Dit zou de aanzet worden van een volledige fusie tussen genoemde coöperaties en de Noord-Hollandse Zuivelbond – welke op 27 april 1969 het licht zal zien - met de nieuwe naam CV. „Noord-Holland” G.A.

In 1977 vind er een *verloving* plaats tussen CV. Noord-Holland en de CMC. Per 23 december 1979 ontstaat daaruit de CV. „Melkunie-Holland”. (wat tien jaar later - per 24 december 1987 - Campina-Melkunie” werd!

Op 11 juni 1987 sluit het productiebedrijf „Eendracht” op Texel. De productie van de kaassoort „texelaar” word overgenomen door „Aurora” Opmeer. (Die eind 1993 de deuren sluit!)

Bron van deze tekst: Aurora Opmeer van V.J. Nobel 1993